

PRIKAZI I OSVRTI

GRAČANIČKI GLASNIK
časopis za kulturnu
historiju

Broj 41, godina XXI
maj, 2016. [str. 165-167]

© Monos 2016

Kemal Bašić, Muhamed Tajib Okić – život i djelo

*Bosanski narodni pogled, Sarajevo, 2015.
godine*

Esmer Drkenda

Za početak, riječ-dvije o autoru ove knjige. Kemal Bašić je rođen u Hadžićima kod Prijedora 1964. godine. Srednje obrazovanje stekao je u Gazi Husrev-begovoj medresi. Nakon završetka medrese, upisuje Islamski teološki fakultet u Sarajevu. Poslije diplomskog studija, upisuje magistarski studij na Ilahijat fakultetu Univerziteta u Ankari. Upravo veza između autora ove knjige i rahmetli Tajiba Okića jeste u tome što je Tajib Okić preko 14 godina bio profesor na Ankara univerzitetu i utemeljitelj je katedre za Hadis i Tefsir. Kemal Bašić, sa svojom knjigom *Muhamed Tajib Okić–život i djelo*, predočio nam je cjelokupan životni put i rad velikog bošnjačkog alima, rahmetli Tajiba Okića. Autor knjige naglašava kako Tajib Okić spada u red naučnika koji su djelovali u svojoj domovini, ali i izvan nje–što nam pokazuje da se radi o naučniku koji je zadužio obje sredine u kojima je živio i radio.

Na samom početku uvodnog dijela, autor naglašava kao svojevrsan paradoks, da se o Tajibu Okiću više pisalo u Turskoj nego u Bosni i Hercegovini. U Turskoj je poslije njegove smrti na Univerzitetu u Ankari izašla *Spomenica M. Tajibu Okiću* sa radovima njegovih studenata i kolega, a koji imaju veliku naučnu vrijednost. Sa druge strane, autor ove knjige navodi svega nekoliko naučnika u Bosni i Hercegovini koji su pisali o Tajibu Okiću, te jedan simpozijum međunarodnog karaktera i dva naučna skupa, od kojih je posljednji održan u Okićevom rodnom gradu Gračanici, septembra 2011.

Knjiga koju prikazujemo je podijeljena u osam poglavlja. U prvom poglavlju autor ističe kako je Tajib

Okić svoj stvaralački entuzijazam i veliku ljubav prema nauci naslijedio od svojih predaka pa nam predstavlja najprije porijeklo porodice, zatim djeda po ocu, rahmetli efendiju Jusufa Okića, potom roditelje–efendiju Mehmeda Tevfika i Hasibu Okić, te djeda po majčinoj liniji, efendiju Mustafu Rušdi Hadžića. Govoreći o precima Tajiba Okića, autor ističe da se otac Tajiba Okića, hafiz Mehmed Tevfik ef. školovao u Istanbulu i slušao predavanja najvećih učenjaka tog vremena. Jedno vrijeme službovao je i kao muderis Osman-kapetanove medrese u Gračanici, gdje mu je i rođen sin Tajib (1903.)

Drugo poglavlje ove knjige autor je posvetio obrazovanju Tajiba Okića, sa posebnim osvrtom na profesore od kojih je Okić neiscrpno učio, te na epohu između prijelaza iz jedne civilizacije u drugu. Analizirajući Okićevu literarnu orijentaciju, došao je do zaključka da se u tom vremenu i pri takvim turbulentnim civilizacijskim promjenama na prostoru Bosne i Hercegovine (gdje se osjećao uticaj prosrpske i prohrvatske struje među bošnjačkom inteligencijom), Tajib Okić uspio održati na izvjesnoj distanci, te nije pripadao niti jednoj od tih struja, ostajući vjeran tradicionalnim vrijednostima društva kojemu je pripadao. U bosanskohercegovačkoj literaturi prvi put se javlja kao pjesnik, a kasnije i kao prevodilac proze sa arapskog i turskog jezika. Nije teško uočiti da je kroz svoje obrazovanje, bio zagovornik i pristalica napretka muslimana Bosne i Hercegovine u vjerskom, prosvjetnom i kulturnom pogledu. Osim što je bio poliglota, autor navodi da je Okić vrijedno radio i na prikupljanju izvora i rukopisa za više naučnih disciplina, kojima se kasnije koristio i izvan domovine.

U trećem poglavlju ove knjige autor nam prikazuje najprije prijelomni trenutak u životu Tajiba Okića, a to je izbijanje Drugog svjetskog rata, kada je kao službenik Ambassade Republike Turske u Beogradu, nakon nacističke okupacije Kraljevine Jugoslavije, zarobljen i interniran u Njemačku. Potom,

poslije rata odlazi u Istanbul, gdje u arhivi vlade Republike Turske u narednih pet godina proučava prošlost Bosne prije i u okviru Osmanskog carstva, Bošnjaka, Bogumila i pojedinaca, značajnih za kulturnu i duhovnu prošlost BiH. Sljedeća i možda najvažnija faza u akademskoj i naučnoj karijeri Tajiba Okića počinje od 1950. godine, kada je izabran za profesora na Teološkom fakultetu Univerziteta u Ankari, na kojem ubrzo osniva katedru za Hadis i Tefsir. Ne treba zaboraviti činjenicu, na koju upozorava i Kemal Bašić da je osnivanje katedre za Hadis i Tefsir u Ataturkovoj prijestolnici Ankari u to vrijeme iziskivalo veliku hrabrost i napor, s obzirom da je u to vrijeme, kroz vladavinu Narodne republikanske stranke jačao sekularizam u Turskoj, a vjerske teme stavljane u drugi plan. Tajib Okić je, ipak, uspio istrajati u svom radu, tako da će do 1964. godine, kada odlazi sa ovog fakulteta, iza sebe ostaviti respektabilno kadrovsko jezgro koje su činili njegovi najbolji bivši studenti, osposobljeni da nastave putem svoga profesora. Rasvjetljavajući suštinu, domete i značaj Tajiba Okića u toj oblasti, autor s pravom primjećuje da danas nema niti jednog naučnika sa polja Tefsira i Hadisa koji nije pročitao neko od njegovih djela ili bar čuo za Tajiba Okića. Na polju Tefsira situirana ga kao objektivnog naučnika iz te oblasti koji je, tematski tumačeći ajet za ajetom, cijelu suru nastojao studiozno obraditi i svestrano proučiti. Njegova je prednost, ali i vrijednost bila u tome što je pripadao muslimanskoj inteligenciji, školovanoj u Evropi. Sa takvim predispozicijama, uspješno je razbijao predasude, predajući studentima i radeći u onim sredinama i mjestima gdje je tradicionalno postojala odbojnost prema svemu što nije dolazilo iz tih sredina.

Radeći punih 14 godina kao profesor Univerziteta u Ankari, Tajib Okić je intenzivno saradivao sa velikim brojem profesora i naučnika iz cijele Turske. Meni se, pak, čini da je autor ove knjige nenamjerno izostavio i podatak o tome kako je jedan od najču-

venijih historičara umjetnosti i arhitekture Osmanskog perioda Ekrem Hakki Ayverdi, radeći na svom članku *Yugoslavyada Türk abideleri ve vakıfları (Turski spomenici i vakufi u Jugoslaviji)*, kod prevođenja izvora sa bosanskog na turski jezik pomoć potražio od Tajiba Okića i Midhata Sertoglua, koji je porijeklom iz Bosne od porodice Tafro. Uvaženi profesor je svoj rad izdao u časopisu *Vakıflar dergisi* pod brojem 3. u Ankari 1956. godine, sa nekoliko napomena – da osobnu zahvalu u pripremi ovog rada duguje Tajibu Okiću.

Sa druge strane, Kemalu Bašiću kao autoru ove knjige pripadaju zasluge za uredan i sistematski prikaz svih Okićevih publikacija, najprije onih najznačajnijih za bosanskohercegovačku prošlost, a i onih koji nemaju direktne veze sa Bosnom. U zadnjem poglavlju knjige ostavio je prostora i za kraću analizu

Okićevog metodološkog pristupa naučnom radu, u kojoj zaključuje da je uspijevao, uz bogato korištenje arhivskog materijala, svoje djelo obogatiti novim i drugačijim akcentima. Dalje naglašava da je Okićev metodološki pristup radu, te kratkoća i jasnost rečenica učinila da ostane jasan i shvatljiv za široku čitalačku publiku. Potom konstatuje da se Okić ne zadržava na jednom mjestu, niti piše stereotipno, istražuje različite teme s čime podupire svoj multidisciplinarni pristup. U svojim radovima nastojao je dati doprinos naučnoj zajednici u temama o kojima se do tada površno i nedovoljno pisalo. Na kraju, autor zaključuje da su zahvaljujući Okiću rijetki, ali dragocjeni dokumenti identifikovani i obrađeni kako od domaćih tako i od stranih naučnika.

